

ANALIZA FINANCIJSKOG POSLOVANJA BANAKA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Piškulić, Sonja

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Polytechnic in Pozega / Veleučilište u Požegi**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:112:081821>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom](#).

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-06**



VELEUČILIŠTE U POŽEGI
STUDIA SUPERIORA POSEGANA

Repository / Repozitorij:

[Repository of Polytechnic in Pozega - Polytechnic in Pozega Graduate Thesis Repository](#)



zir.nsk.hr



DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJ

VELEUČILIŠTE U POŽEGI



Sonja Piškulić, 0253042292

ANALIZA FINANCIJSKOG POSLOVANJA BANAKA U REPUBLICI HRVATSKOJ

ZAVRŠNI RAD

Požega, 2022. godine.

VELEUČILIŠTE U POŽEGI

DRUŠTVENI ODJEL

PREDDIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ RAČUNOVODSTVA

**ANALIZA FINANCIJSKOG POSLOVANJA BANAKA U
REPUBLICI HRVATSKOJ**

ZAVRŠNI RAD

IZ KOLEGIJA UVOD U GOSPODARSKU STATISTIKU 1

MENTOR: IVANA MIKIĆ, mag.oec., pred.

STUDENT: SONJA PIŠKULIĆ

JMBAG studenta: 0253042292

Požega, 2022. godina

SAŽETAK

U ovom radu usporedit će se godišnja financijska izvješća četiri najveće banke u Republici Hrvatskoj. Na taj način zaključit će se koja od te četiri banke nudi najviše pogodnosti svojim klijentima i koja od njih nudi najveći uspjeh za svoje korisnike. Poblize će se statistički usporediti pojedini aspekti svake banke. Za analizu podataka će se koristiti individualni indeksi na stalnoj bazi. Uspoređivat će se godišnja izvješća četiri banke za 2020. godinu i na taj način će se statistički odrediti najbolja banka za poslovanje.

KLJUČNE RIJEČI: *financijsko poslovanje, financijska izvješća, banke, Republika Hrvatska*

SUMMARY

This paper will compare the annual financial statements of the four largest banks in the Republic of Croatia. Thus it will be concluded which of those four banks offers the most benefits to its clients and which of them offers the greatest success for its users. The individual aspects of each bank will be compared more closely statistically. Individual indices on a permanent basis will be used for the data analysis. The annual reports of the four banks for 2020 will be compared, thus determining the best bank for operations.

KEY WORDS: *financial business, financial statements, banks, Republic of Croatia*

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. POJAVA I RAZVOJ BANAKA.....	2
2.1. POVIJESNI RAZVOJ BANKARSTVA.....	2
2.2. POJAM BANKE TE VRSTE BANKARSKIH POSLOVA	3
2.2.1. PASIVNI BANKARSKI POSLOVI.....	5
2.2.2. NEUTRALNI BANARSKI POSLOVI.....	6
2.2.3. VLASTITI BANKARSKI POSLOVI.....	7
2.2.4. AKTIVNI BANKARSKI POSLOVI.....	7
3. ANALIZA FINACIJSKOG POSLOVANJA BANAKA U REPUBLICI HRVATSKOJ	9
3.1. METODA OBRADE PODATAKA.....	9
3.2. ZAGREBAČKA BANKA D.D.....	11
3.3. OTP BANKA D.D.....	18
3.4. RAIFFEISEN BANKA D.D.....	20
3.5. PRIVREDNA BANKA ZAGREB D.D.	23
4. ZAKLJUČAK	25
LITERATURA	26
POPIS SLIKA	28
POPIS TABLICA.....	28
POPIS GRAFIKONA.....	28

1. UVOD

Financijska izvješća su od značajne važnosti svakog poduzetnika, vlasnika ili tvrtke koja u svom poslovanju očekuje daljnji napredak u poslovanju. Upravo, koristeći ta izvješća, tvrtka raspoznaje i zaključuje je li njezin način poslovanja povoljan za opstanak tvrtke. Isto tako je i s bankama. One u svom poslovanju kroz izvješća, koja se izdaju i obrađuju svaka tri mjeseca pa do godišnjih izvješća jasno daju do znanja u kojoj su razini poslovanja, što se treba promijeniti i na koji način trebaju poslovati u budućnosti. Isto tako, na taj se način prezentiraju svojim korisnicima kako bi imali uvid u način i kvalitetu poslovanja banke. Razumijevanje ovog glavnog načina objave podataka, odnosno financijskih izvješća, prvi je korak investitora i vjerovnika koji uče o zaradi, ulaganju svog novca, štednji, financijskim utjecajima, novčanom toku i trenutnim ulozima dioničara. Jednom kada osoba shvati ove aspekte poslovanja, odlučuje koliko je sigurno da ulože svoj novac.

Cilj rada je usporedba godišnjih financijskih izvješća četiri najveće banke u Republici Hrvatskoj. Na taj način će se usporediti prethodno navedeni aspekti koji su bitni za odlučivanje u koje banke uložiti svoja sredstva i kojim bankama najviše vjerovati.

Prvi dio rada opisuje pojam banke te njihovu pojavu i razvoj kroz povijest, pojam bankarskih poslova i njihove vrste.

U drugom dijelu rada izradit će se financijska analiza bankarskog poslovanja kroz četiri najveće banke koje posluju u Republici Hrvatskoj.

2. POJAVA I RAZVOJ BANAKA

Banke i bankarski poslovi danas su jedan od najčešćih oblika poslovanja u svijetu, no njihov razvoj je dug i potječe još iz stare Mezopotamije gdje se pojavljuju prve transakcije žita i sličnih dobara. U nastavku ovoga poglavlja detaljno će se opisati povijesni razvoj banaka i bankarstva, pojmovi vezani uz bankarstvo te vrste bankarskih poslova.

2.1. POVIJESNI RAZVOJ BANKARSTVA

Prve transakcije žita i sličnih dobara u 7. stoljeću prije nove ere pojavljuju se u Grčkoj zajedno sa prvim privatnim bankarima, takozvanim trapezitimama koji osnivaju prve državne banke koje se počinju baviti prvim mjenjačkim poslovima. Bankarstvo postaje složenije i raznovrsnije. Nakon njih, pojavljuju se prvi rimski bankari, tzv. argentari (lat. argentum što znači srebro), koji uvode pojam žiro i tekućeg računa te postaju posebna klasa zahvaljujući povlasticama dobivenim od države. U srednjovjekovnoj Europi prve su se banke počele razvijati na Apeninskom poluotoku te tako i njihov današnji naziv potječe od talijanske riječi *banco*. Riječ *banco* na talijanskom jeziku znači stol te je na taj način označavala stol na kojemu su se obavljali mjenjački poslovi na sajmovima koje su izvršavali prvi talijanski bankari. Među prvim europskim bankama pojavljuju se 1320. godine Banca di Genova, 1401. Casa di Sant Georgio, 1492. Monte Paschi di Siena, 1578. Casa di Rialto te Banca del Giro 1617. godine. U 17. stoljeću pojavljuju se prve velike banke koje se pored emisije novca počinju baviti i kreditiranjem države te platnim prometom. Prva takva banka je bila švedska državna banka 1668. godine, a slijedi ju engleska središnja banka, Bank of England 1694. godine, koja prvi put počinje prodavati državne obveznice.

„Bankarstvo kao znanstvena disciplina o organizaciji i poslovanju banaka razvilo se u drugoj polovici 19. stoljeća, sa ciljem da bankare osposobi za uspješno vođenje bankarskih poslova, vodeći računa o kreditnom pokriću, likvidnosti, poslovnom ugledu na burzi, spekulativnim poslovima i sl.“ (Matić, 2011.)

Bankarski sustav na području Republike Hrvatske razvija se u prvoj polovici 19. stoljeća, u vrijeme razvoja kapitalizma i začetaka prvih financijskih institucija na području Hrvatske. Prije toga, kreditnim poslovima u Hrvatskoj bavili su se crkva, vlastela i pojedinci. Preteča prve hrvatske banke bila je založni zavod osnovan u Dubrovačkoj Republici 1617. godine. Za

početak hrvatskog bankarstva vrlo je bitna i Prva Hrvatska štedionica osnovana 1846.godine u Zagrebu. Tijekom vremena od male i skromne štedionice postaje jedna od najvećih i najznačajnijih banaka u to vrijeme, kako u Hrvatskoj, tako i u svijetu.

„Od prvih i značajnijih banaka također se mogu izdvojiti i Hrvatska poljodjelska banka d.d. (1902.), Prva hrvatska obrtna banka d.d. (1906.), Hrvatska sveopća kreditna banka d.d. (1913.), Osječka štedionica d.d. (1867.), Varaždinska štedionica d.d.(1868.), Čakovečka štedionica d.d. (1871.), Bjelovarska štedionica d.d. (1872.), Virovitička štedionica d.d. (1872.) te Dionička štedionica u Križevcima (1872.)“ (Povijest banaka u RH, 2020., URL)

Bankarstvo danas postaje sve više vezano uz državno poslovanje te postaje temeljni instrument za ostvarivanje glavnih ciljeva države. To ostvarivanje ciljeva najčešće je vezano za količinu novčanih sredstava koji su dostupni državi kako bi mogla ostvariti svoje želje i potrebe. Osamostaljenjem Republike Hrvatske dolazi do razvoja bankarskih poslova u prvim privatnim bankama. Tim razvojem banaka dolazi do jasnijeg pozicioniranja kratkoročnog kreditiranja i financiranja države te uspostave bankarskog sustava koji će odgovarati tim postavkama u svakom pogledu. Prva banka današnjeg tipa bila je Banco di San Giorgio, osnovana u 15. stoljeću u Genovi, u Italiji. U Hrvatskoj danas postoji više od 30 različitih banaka, kojima je za poslovanje na tržištu potrebna dozvola HNB-a.

2.2.POJAM BANKE TE VRSTE BANKARSKIH POSLOVA

Postoje različite definicije banke od različitih autora te će u nastavku biti navedeno nekoliko njih.

Banka je financijska institucija koja kao predmet poslovanja ima zaključivanje i izvršavanje bankarskih poslova te posjeduje pravnu i poslovnu sposobnost u obavljanju svojih djelatnosti. One nude najširi raspon financijskih poslova kao što su kreditiranje, štednja te usluge platnog prometa. Bankarski poslovi su posebna vrsta pravnih poslova koji djeluju u pravno-novčanom sustavu te su osnovni oblik reguliranja novčane cirkulacije.

„Banka je profitna organizacija kojoj je corebusiness nuđenje financijskih usluga. Tradicionalne usluge banke svode se na primanje depozita, koji su joj i izvor sredstava, te davanje kredita iz depozita, te pružanje usluga novčanih transakcija. Banke nude različite proizvode koji su fokusirani na poduzeća, stanovništvo ili na državu.“(Što je banka?, 2020., URL)

„Banka je financijska institucija koja je od Hrvatske narodne banke dobila odobrenje za rad i koja je osnovana kao dioničko društvo sa sjedištem u Republici Hrvatskoj. Banka se ne može upisati u sudski registar prije dobivanja odobrenja za rad Hrvatske narodne banke. Riječ »banka« ili izvedenicu te riječi ako je ista sadržana u nazivu tvrtke, može upisati u sudski registar i koristiti u pravnom prometu samo društvo koje je dobilo odobrenje za rad kao banka od Hrvatske narodne banke.“ (Zakon o bankama, NN84/2002., URL)

„Pojam banke uključuje poduzeća poput poslovnih banaka, štedno-kreditnih zadruga, uzajamnih štednih banaka te kreditnih unija. Banke su financijski posrednici s kojima se prosječna osoba najčešće susreće. Osoba koja treba kredit za kupnju kuće ili automobila obično ga dobiva od lokalne banke. Većina Amerikanaca drži velike dijelove svojeg financijskog bogatstva u bankama u obliku čekovnih računa, štednih računa ili drugih vrsta bankovnih depozita. Budući da su banke najveći financijski posrednici u našem gospodarstvu, zaslužuju najpažljivije proučavanje. Međutim, banke nisu jedine važne financijske institucije. Zaista, posljednjih godina, druge financijske institucije poput osiguravajućih društava, financijskih kompanija, mirovinskih fondova, uzajamnih investicijskih fondova i investicijskih banaka rastu na račun banaka tako da moramo proučiti i njih.“ (Mishkin, 2010.)

Funkcije banaka su sljedeće: mjenjačka, depozitna (primanje bilo kakvog depozita), kreditna, funkcija plaćanja, funkcija posredovanja u plaćanjima, tj. za račun nekog trećeg, funkcija čuvanja vrijednosti, funkcija stvaranja novca, funkcija emisije vrijednosnih papira, funkcija zaštite od rizika, funkcija politike, brokerska funkcija, povjerenička funkcija te funkcija upravljanja kreditom. Temeljni ciljevi bankarskog poslovanja su maksimiziranje bogatstva dioničara, obavljanje temeljnih funkcija banke te postizanje socijalnih ciljeva.

„Tehnički promatrano, institucija mora obavljati i depozitne i kreditne poslove da bi bila banka. Osim toga, samo depozitne institucije (banke) vode transakcijske račune (račune plaćanja) preko kojih obavljaju bezgotovinska i polu-gotovinska plaćanja. Dakle, primanje depozita, odobravanje kredita i obavljanje platnog prometa čine svojevrsnu liniju razgraničenja u razlikovanju banaka od nebankovnih financijskih institucija.“ (Leko, 2004.)

Organi banke su:

- Glavna skupština,
- Nadzorni odbor,

- Uprava.

Glavna skupština odlučuje o svim pitanjima koja su određena relevantnim propisima, a saziva ju Uprava ili Nadzorni odbor najmanje jednom godišnje kada interesi banke to zahtijevaju ili kada Nadzorni odbor to smatra potrebnim. Predsjednik Glavne skupštine je osoba koju imenuje sama Glavna skupština te je prilikom imenovanja obavezno voditi zapisnik kojeg sastavlja i ovjerava javni bilježnik. Glavna skupština donosi odluke putem prisutnih dioničara ili punomoćnika.

Nadzorni odbor nadzire vođenje poslova koje banka obavlja. Pregledava poslovne knjige te dokumentaciju i svu imovinu banke. Nadzorni odbor ima pet, sedam, devet ili jedanaest članova. Član Nadzornog odbora može biti bilo koja fizička osoba pod uvjetom da je potpuno poslovno sposobna. Nadzorni odbor odlučuje o imenovanju i opozivu članova i predsjednika Uprave, sklapanju ugovora o radu sa članovima Uprave, nadzoru nad radom Uprave te praćenju poslovnih aktivnosti banke.

Za vođenje poslova banke Uprava je također odgovorna. Može imati dva do sedam članova koje imenuje Nadzorni odbor. Članovi uprave vode poslove banke koji moraju biti sukladni propisima Zakona o trgovačkim društvima, Zakona o kreditnim institucijama kao i svim potrebnim relevantnim propisima. Uprava je također odgovorna za dobar i pristojan ugled banke, kao i za izvršavanje svih odluka Glavne skupštine te za to da li se sve knjige i dokumentacija banke vode na zakonit i ispravan način. Uvjet mora biti da najmanje jedan član banke mora poznati hrvatski jezik.

Dok i danas mnogi vjeruju kako je uloga banke i dalje nešto osnovno što je potrebno za opstanak današnjeg društva, one se naveliko bore za vlastiti opstanak i konkurentnost. U vrijeme velikih digitalnih promjena, i banke moraju mijenjati svoj način poslovanja kako bi lakše opstale na tržištu.

2.2.1. PASIVNI BANKARSKI POSLOVI

Pasivni bankarski poslovi još se nazivaju i poslovi izvora sredstava jer su među najbitnijim bankarskim poslovima. U ovom načinu bankarskog poslovanja depoziti se smatraju jednim od glavnih način poslovanja banaka. Pasivni bankarski poslovi obavljaju se način da banke vrše funkciju mobilizacije i koncentracije slobodnih financijskih sredstava. Oni sa gledišta banke

predstavljaju njen dug te se upravo iz tog razloga javljaju u njenoj pasivi i nazivaju pasivni bankarski poslovi. Oni se vezuju uz same početke banaka i bankarskog poslovanja jer se primanje novčanih depozita smatra jednim od najstarijih funkcija banaka. Najčešća podjela pasivnih bankarskih poslova je na kratkoročne pasivne bankarske poslove i dugoročne pasivne bankarske poslove. Putem pasivnih bankarskih poslova banke formiraju svoj kreditni potencijal, a uspješnost i učinkovitost kod obavljanja takvih poslova ovisi o uspješnosti provođenja koncentracije sredstava.

Najznačajniji kratkoročni pasivni bankarski poslovi su primarna emisija novca- emisija novčanica, primanje kratkoročnih depozita, zaduživanje kod drugih banaka, emisija kratkoročnih vrijednosnih papira, eskontiranje vlastitih mjenica, blagajnički zapisi, krediti za održavanje likvidnosti poslovnih banaka. Nazivaju se tako jer je trajanje tih poslova najčešće i u pravilu unutar jedne godine.

Dugoročni pasivni bankarski poslovi su poslovi dugoročnog karaktera, odnosno poslovi čiji je rok dospijeca obveza duži od jedne godine. U takve poslove ubrajaju se dugoročni depoziti, dugoročno kreditiranje te emisija dugoročnih vlasničkih vrijednosnica. Za razliku od kratkoročnih aktivnih bankarskih poslova, kod dugoročnih se poslova unaprijed zna njihovo dospijecé.

2.2.2. NEUTRALNI BANARSKI POSLOVI

Neutralni bankarski poslovi su najstarija vrsta poslova. To je vrsta bankarskih poslova u kojima banka za obavljene posao naplaćuje proviziju ili neku drugu naknadu koja je ugovorena za posao. Dakle, to su poslovi koje banka u ulozi posrednika obavlja za svog klijenta te pri tome naplaćuje proviziju, odnosno naknadu. Nazivaju se još i posrednički ili uslužni poslovi jer se radi o posredovanju, tj. usluzi za druge komitente. Provizija koju banka naplaćuje za izvršene usluge ulazi u prihod banke, ali ona je znatno manja od prihoda ostvarenog u aktivnim bankarskim poslovima. U najpoznatije neutralne poslove ubrajaju se poslovi platnog prometa, mjenjački poslovi, kao i komisijski i mandatni poslovi.

Prema internetskom izvoru Enciklopedija iz 2022., „Kod neutralnih bankovnih poslova banka nije ni dužnik ni vjerovnik, već je posrednik, punomoćnik ili jamac komitenta, a kao naknadu za obavljanje tih poslova banci se plaćaju troškovi i određena provizija. To su:

- posredovanje u platnom prometu

- čuvanje i upravljanje vrijednostima- depo poslovi
- kupovanje i prodavanje vrijednosnih papira, deviza, valuta i dragocjenih kovina za tuđi račun
- preuzimanje jamstva i posredovanje kod izdavanja vrijednosnih papira
- otvaranje akreditiva i izdavanje kreditnih pisama.“

2.2.3. VLASTITI BANKARSKI POSLOVI

„Vlastiti bankarski poslovi su svi oni poslovi koji banka obavlja u svoje ime i za svoj račun s ciljem ostvarivanja profita. To su poslovi novijeg datuma, a rezultat su razvoja tržišta i tržišnih gospodarstava te globalizacije uopće. U njih se ubrajaju arbitražni poslovi, burzovne špekulacije te osnivanje industrijskih poduzeća ili sudjelovanje u dioničarskim društvima.“(Vlastiti bankarski poslovi, 2019., URL)

Kako bi banka najbolje maksimizirala svoje prihode, ona posuđuje svoj novac kako bi jednog dana na račun te posudbe povećala svoje prihode. Arbitražni poslovi su načini poslovanja pomoću deviza i ostalih sličnih načina poslovanja u svrhu porasta prihoda. Kako bi banka postala dioničarski sudionik nekog poslovanja ili pak sudjelovala u industrijskim ulaganjima mora biti velika sigurnost od profita. Kako se to u današnje vrijeme sve manje i rjeđe događa, banke u Hrvatskoj ali i u svijetu, sve manje postaju dionici takvih događanja.

2.2.4. AKTIVNI BANKARSKI POSLOVI

Aktivni bankarski poslovi su poslovi prilikom kojih se banka javlja kao glavni kreditor. Na taj način banka posuđuje novac a onaj koji ga vraća na glavnici dobiva kamate koje su jedan od glavnih način zarade banaka u današnje vrijeme. Funkcije aktivnih bankarskih kreditnih poslova su funkcija osiguranja neometanog procesa reprodukcije. Na taj način osigurava se razvoj pojedinih gospodarskih subjekata te zemlje. Funkcijom stvaranja novca osigurava se ulaganje slobodnih sredstava u djelatnosti koje donose profit i korist. Funkcija koncentracije sredstava pak ima dvojaku ulogu. S jedne strane ona predstavlja kupovnu moć stanovništva, a s druge služi za sekundarnu emisiju novca. Glavna podjela kredita danas je na kratkoročne i dugoročne kredite. Kratkoročni krediti su krediti koji imaju rokove dospijeca do godinu dana te financiraju tekuću aktivnost i likvidnost subjekata poslovanja. Kratkoročno kreditno

poslovanje koristi se za financiranje kratkoročnih ulaganja, posebno povećanih kratkoročnih potraživanja od kupaca.“(Vlastiti bankarski poslovi, 2019., URL)

U kratkoročne kredite ubrajaju se:

- krediti po tekućim računima,
- eskontni krediti,
- lombardni krediti,
- akceptni krediti,
- rambursni krediti,
- avalni kredit.

3. ANALIZA FINANCIJSKOG POSLOVANJA BANAKA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Tema ovog završnog rada je analiza financijskog poslovanja banaka u Republici Hrvatskoj. Prilikom analize uspoređivat će se financijska izvješća koje banke objavljuju na svojim stranicama krajem godine kao dokaze o vlastitom poslovanju. Isto tako, uspoređivat će se poslovanje u 2019. i 2020. godini. Upravo te godine su zadnje dvije godine za koje postoje potpuni podaci koji se mogu analizirati. Također će se moći vidjeti i utjecaj pandemije COVID-19 (virus SARS-CoV-2) na poslovanje banaka.

U svrhu ovog rada uspoređivat će se sljedeće četiri banke koje se smatraju najveće među onima koje posluju Republici Hrvatskoj, a to su:

- Zagrebačka banka d.d.
- OTP banka d.d.
- Raiffeisen Group d.d.
- PBZ d.d.

3.1. METODA OBRADJE PODATAKA

Za potrebe analize podataka koristit će se relativni brojevi kvalitativnih podataka gdje će se napraviti usporedba podataka 2020. godine u odnosu na 2019. godinu jer se u radu raspolaže podacima za te dvije godine za različita obilježja kao npr. novac i novčani ekvivalenti, obvezna pričuva kod HNB-a, kapital i rezerve i dr. Relativni brojevi pripadaju u analizu vremenskih nizova, a ona je dinamička analiza pomoću koje se nastoji utvrditi promjena neke pojave u određenom vremenskom razdoblju na način da se podatak jedne godine stavlja u odnos sa podatkom prethodne ili neke druge godine. U pokazatelje analize vremenskih nizova ubrajaju se i indeksi koji će se u nastavku rada koristiti radi zornijeg prikaza promjene prikupljenih podataka.

U nastavku će biti navedene dvije definicije relativnih brojeva prema dva različita autora.

„Relativnim brojevima izračunava se relativni odnos dijelova u okviru cjeline ili relativnih odnos dviju ili više pojava koje predstavljaju relativne frekvencije. Relativne frekvencije izračunavaju se na temelju apsolutnih frekvencija i upravno su proporcionalne s apsolutnim. U

sklopu deskriptivne statističke analize, relativni brojevi omogućuju osnovnu analizu podataka.“ (Repozitorij Veleučilišta u Požegi, URL)

„Relativni brojevi dinamike pokazuju odnos između stanja jedne pojave ili skupine pojava promatrane na različitim mjestima ili u različitim vremenskim razdobljima. Indeksi omogućuju usporedbu smjera i intenziteta varijacija frekvencija jednog statističkog niza s takvim varijacijama frekvencija drugog statističkog niza.“ (Horvat; Mijoč, 2022.)

Vrste relativnih brojeva:

1. Relativni brojevi strukture
2. Relativni brojevi dinamike (indeksi)
3. Relativni brojevi koordinacije

Relativni brojevi strukture predstavljaju omjer dijela i cjeline promatrane pojave, a uvijek su pozitivni brojevi. Zbroj relativnih brojeva strukture jednak je sto.

Relativni brojevi dinamike ili indeksi kako je već prethodno napisano u definiciji koriste se za prikaz odnosa jedne pojave u odnosu na drugu u različitim vremenskim razdobljima ili na različitim mjestima. Postoje osnovna podjela indeksa na pojedinačne i skupne, gdje se kod pojedinačnih, odnosno individualnih razlikuju indeksi na stalnoj bazi i indeksi na promjenjivoj, tj. verižni indeksi. Individualni indeksi na stalnoj bazi koriste se u analizi kvalitativnih podataka, izračunavaju se na način da se u promatranom nizu odredi baza usporedbe te se sve vrijednosti u njemu uspoređuju s tom bazom i množe sa 100 kako bi se dobio postotak. U nastavku se prikazuje njihov izračun, gdje je individualni indeks na stalnoj bazi označen kao I_b , x_i – modalitet obilježja koji se promatra, x_b – baza usporedbe:

$$I_b = \frac{x_i}{x_b} \cdot 100$$

U ovom radu će se za analizu koristiti individualni indeksi na stalnoj bazi. Za grafički prikaz individualnih indeksa na stalnoj bazi koristi se jednostavni stupci.

Na podacima Tablice 3. pod nazivom Pozicije upravljanja strukturom imovine i likvidnošću u 2019. i 2020. godini te Tablice 4. Struktura obveza, kapitala i rezervi banke na dan 31.12.2019. i 31.12. 2020. primijenit će se analiza vremenskih nizova pomoću relativnih brojeva dinamike, odnosno indeksa na stalnoj bazi.

„Relativnim brojevima koordinacije prosuđuje se važnost frekvencije jednog statističkog niza usporedbom s frekvencijom drugog statističkog niza. Pri tome su i jedan i drugi statistički niz samostalni i predstavljaju koordinirajuće pojave.“ (Horvat; Mijoč, 2022.)

3.2. ZAGREBAČKA BANKA D.D.

UniCredit Group d.o.o. najveće je leasing društvo u Republici Hrvatskoj prema veličini imovine. Osnovna aktivnost mu je pružanje usluga financijskog i operativnog najma fizičkim i pravnim osobama. Obavlja aktivnosti na području cijele Republike Hrvatske. Sjedište društva se nalazi u Zagrebu, ima 9 poslovnica, a djeluje i kroz maloprodajnu mrežu Zagrebačke banke d.d. i to neizravno.

U 2020. godini, koja je bila izazovna za sve ostvarilo je neto dobit, tj. onu dobit nakon oporezivanja u iznosu od 3,5 milijuna, što predstavlja smanjenje od 51,1 milijuna kuna, tj. - 93,7% u odnosu na 2019. godinu. Jedan od glavnih uzroka takvog drastičnog pada je utjecaj pandemije izazvane bolešću COVID-19. Također je rezultat pada neto prihoda od kamata po financijskom najmu u iznosu od 9 milijuna kuna (-6,4%), smanjenih prihoda od operativnog najma i ostalih prihoda koji u iznosu od 375 milijuna kuna (-2,7%), nižih troškova amortizacije od 148 milijuna kuna (-8,1%), povećanih troškova poslovanja u iznosu od 139 milijuna kuna (+8,6%), većih troškova umanjenja vrijednosti potraživanja koji su uslijed povećanja rezervacija iznosili 83 milijuna kuna (+111,8%) te manjeg poreza na dobit koji je iznosio 1,2 milijuna kuna (-43,8%).

Pad prodaje (-49%) u odnosu na prethodnu godinu rezultat je pandemije COVID-19 i lockdowna. Društvo je provodilo mjere (primarno moratorije) u trajanju do 12 mjeseci kako bi pomoglo fizičkim i pravnim osobama u prevladavanju negativnih financijskih posljedica i očuvalo kvalitetu leasing portfelja.

Tablica 1. Imovina i obveze Zagrebačke Banke 2019. i 2020. godine

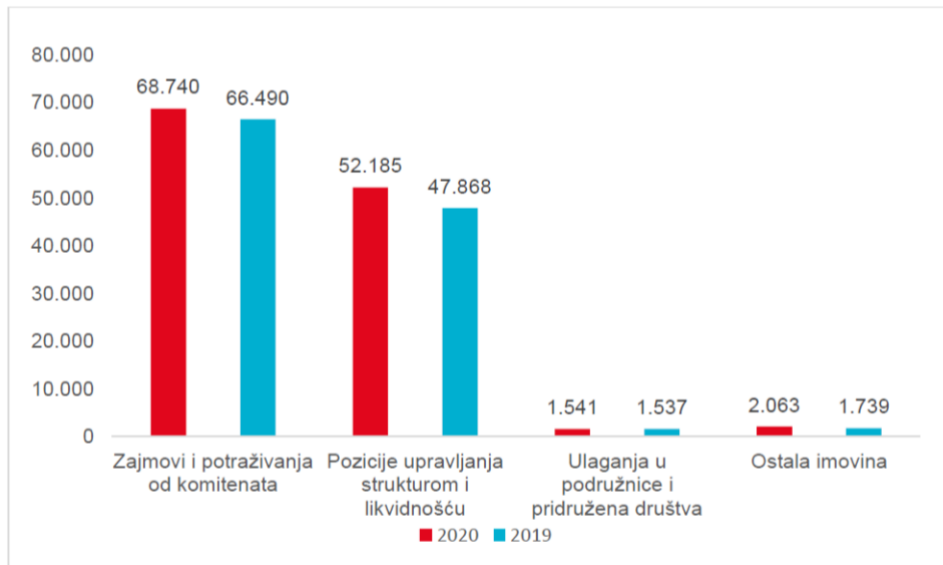
	U milijunima kn u 2020.	% u 2020.	U milijunima kn u 2019.	% u 2019.
Zajmovi i potraživanja od komitenata	68.740	55,2 %	66.490	56,5 %
Pozicije upravljanja strukturuom i likvidnošću	52.185	41,9 %	47.868	40,7 %
Ulaganja u podružnice i pridružena društva	1.541	1,2 %	1.537	1,3 %
Ostala imovina	2.063	1,7%	1.739	1,5 %
UKUPNA IMOVINA	124.529	100,0 %	117.634	100,0 %

Izvor: Izrada autora prema Godišnjem izvješću Zagrebačke banke d.d. (Zagrebačka banka d.d., URL)[Pristup 13.09.2022.]

Kako se može iščitati iz Tablice 1., količina potraživanja i ulaganja u podružnice smanjila su se 2020. godine u odnosu na 2019. godinu. U istom tom razdoblju imovina koju Zagrebačka banka d.d. posjeduje i pozicije upravljanja strukturuom poslovanja i likvidnošću su se smanjila 2020. godine u odnosu na godinu prije. Zbog pojave pandemije izazvane bolešću COVID-19 počelo je neko novo vrijeme s kojim se svijet suočava iz dana u dan, a uzrokovalo je smanjenje više raznih razina poslovanja banke.

Slika 1. Imovina i obveze Zagrebačke Banke d.d. u 2020. godini

Struktura imovine Banke - usporedba s prethodnom godinom (u milijunima kuna)



Izvor: Izrada autora prema Godišnjem izvješću Zagrebačke banke d.d. (Zagrebačka banka d.d., URL)[Pristup 13.09.2022.]

Na Slici 1. može se vidjeti struktura imovine Zagrebačke banke d.d. za 2019. i 2020. godinu. Imovina Banke iznosi 124.529 milijuna kuna. Imovina je veća za 6.895 milijun kuna (+5,9%). Najvećim dijelom se povećala na području likvidne imovine. Zajmovi i potraživanja od komitenata u 2020. godini iznose 68.740 milijuna kuna. Povećanje je to od skoro 2.000 milijuna kuna u usporedbi s krajem 2019. godine rezultat je kreditiranja države i usporavanja kreditiranja stanovništva tijekom COVID-19 pandemije. Dok je količina novca u strukturi imovine prilikom ulaganja u podružnice i pridružena društva vrlo slična i u 2020. i u 2019. godini. Isto tako u Ostaloj imovini bilježi se jako malen rast u 2020. godini uspoređujući s 2019. godinom.

Tablica 2. Struktura portfelja zajmova i potraživanja od komitenata u 2019. i 2020. godini

		U milijunima kn 2020.	% 2020	U milijunima kn 2019.	% 2019.
Bruto zajmovi i potraživanja	Pravne osobe, država i javni sektor	45.518	58,4 %	38.536	55,2 %
	Fizičke osobe i obrtnici	30.234	41,6 %	31.275	44,8 %
	UKUPNO	72.752	100,0 %	69.811	100,0 %
Rezervacije za umanjenje vrijednosti	Pravne osobe, država i javni sektor	(2.736)	68,2 %	(2.435)	73,3 %
	Fizičke osobe i obrtnici	(1.276)	31,8 %	(886)	26,7 %
	UKUPNO	(4.012)	100,0 %	(3.321)	100,0 %
Neto zajmovi i potraživanja	Pravne osobe, država i javni sektor	39.782	57,9 %	36.101	54,3 %
	Fizičke osobe i obrtnici	28.958	42,1 %	30.389	45,7 %
	UKUPNO	68.740	100,0 %	66.490	100,0 %

Izvor: Izrada autora prema Godišnjem izvješću Zagrebačke banke d.d. (Zagrebačka banka d.d., URL)[Pristup 13.09.2022.]

Iz Strukture portfelja zajmova i potraživanja od komitenata odnosno podataka koji se mogu iščitati iz Tablice 2., vidljivo je kako je pandemija COVID-19 znatno utjecala na rad

Banke u dvije proučavane godine. Više nije jasno izraženo napredovanje iz godinu u godinu kako je to bilo do sada. Sada je primjetno napredovanje ali u znatno manjoj količini.

Tablica 3. Pozicije upravljanja strukturom imovine i likvidnošću u 2019. i 2020. godini

	U milijunima kn 2020.	U milijunima kn 2019.	Individualni indeksi (B=2019.)
Novac i novčani ekvivalenti	30.432	23.138	131,52
Obvezna pričuva kod HNB-a	5.436	6.317	86,05
Zajmovi i potraživanja od banaka	5.109	4.874	104,82
Ulaganja u vrijednosne papire i derivative	11.208	13.539	82,78
UKUPNO	52.185	47.868	109,02

Izvor: Izrada autora prema Godišnjem izvješću Zagrebačke banke d.d. (Zagrebačka banka d.d., URL)[Pristup 13.09.2022.]

Prema indeksima izračunanim u Tablici 3. kako je iz pozicije upravljanja strukturom imovine i likvidnošću u 2019. i 2020. godini zabilježeno najveće povećanje novca i novčanih ekvivalenata za 31,52% u 2020. godini u odnosu na baznu 2019. Blago povećanje od 4,82% zabilježeno je i kod zajmova i potraživanja od banaka. Smanjenje od 13,95% je zabilježeno kod obveza pričuva u HNB-u te kod ulaganja u vrijednosne papire i derivative za 17,22%.

„Zagrebačka banka d.d. ima poziciju upravljanja strukturom imovine i likvidnošću koja čini 41,9% ukupne imovine banka. Ista banka je 2019. godine imala 40,7% imovine banke. U godinu dana to je rast od 1,2%. Struktura banke se sastoji od četiri kategorije: novac i novčani ekvivalenti, obvezna pričuva kod HNB-a, zajmovi i potraživanja od banaka te ulaganja u vrijednosne papire i derivate.“ (Zagrebačka banka d.d., URL)

Iz Tablice 3. se može iščitati, zasebno po kategorijama, kako je Zagrebačka banka d.d. poslovala u 2019. i 2020. godini u milijunima kuna. Kao zaključno rješenje može se zaključiti da je banka bolje poslovala u 2020. godini nego u 2019. Novac i novčani ekvivalenti znatno su napredovali i poboljšali se u odnosu na Obveznu pričuvu kod HNB-a, Zajmova i potraživanja od banaka i Ulaganja u vrijednosne papire i derivative. Iako, to ne znači da i te stavke nisu

donijele zaradu banci i pospješile poslovanje iste. Samo poslovna zarada banke u ovim stavkama znatno je slabija nego što je to bilo prethodnih godina.

U 2020. godini, od ukupnih 52.185 milijuna kuna, za Novac i novčane ekvivalente Banka je izdvojila 30.432 milijuna kuna što je 58%. Obvezne Pričuve kod HNB-a iznosile su 5.436 milijuna kuna odnosno 10%. Zajmovi i potraživanja su od ukupnog iznosa iznose u postotku 10%, a Ulaganja u vrijednosne papire i derivative iznose u postotku 22%. Kada se postotci zbroje dobije se ukupni iznos od 100% što iznosi 52.185 milijuna kuna.

Tablica 4. Struktura obveza, kapitala i rezervi banke na dan 31.12.2019. i 31.12. 2020.

	U milijunima kn 2020.	2020. u %	U milijunima kn 2019.	2019. u %
Tekući računi i depoziti fizičkih osoba i obrtnika	62.281	50,0%	57.943	49,3%
Tekući računi i depoziti pravnih osoba, države i javnog sektora	35.955	28,9%	35.122	29,9%
Uzeti zajmovi i tekući računi i depoziti banaka	5.862	4,7%	3.980	3,4%
Ostale obveze	3.400	2,7%	4.101	3,5%
Kapital i rezerve	17.031	13,7%	16.488	14,0%
Ukupne obveze	124.529	100,0%	117.634	100,0%

Izvor: Izrada autora prema Godišnjem izvješću Zagrebačke banke d.d. (Zagrebačka banka d.d., URL)[Pristup 13.09.2022.]

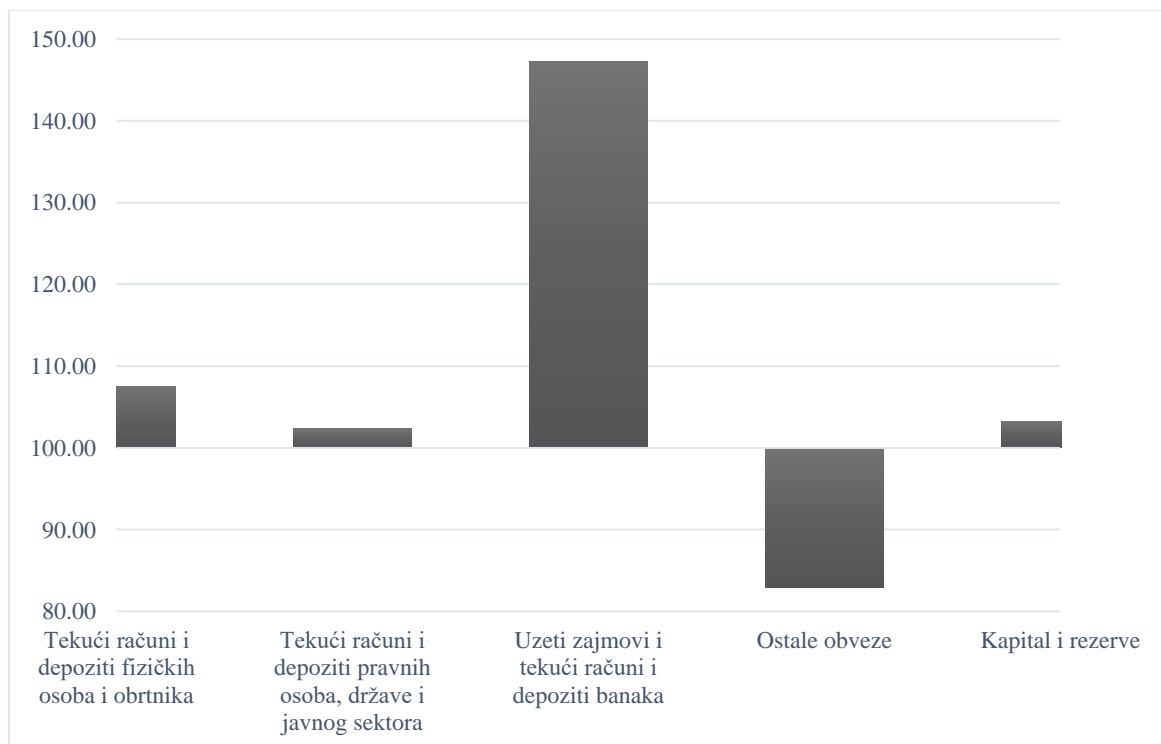
Tekući račun i depoziti komitenata čine točno 50% do je to u 2019. to je iznosilo 49,3%. Na dan 31. prosinca 2020. godine Tekući računi i depoziti pravnih osoba, države i javnog sektora iznosili su 35.955 milijuna kuna dok je u 2019. godini taj iznos je bio 35.122 milijuna kuna. Kada bi se gledali uzeti zajmovi i tekući računi i depoziti banaka oni sudjeluju sa 4,7% dok je taj broj 2019. godine iznosio 3,4%. Ostale obveze banke nisu se znatno povećale 2020. godine u odnosu na 2019. godinu. Čak, kada bi se usporedila situacija, potrebe, i želje klijenata s obzirom na pandemiju, banka je i dalje ulagala u svoje obveze i na taj način pokušala poboljšati svoje poslovanje. Dioničarski kapital i rezerve banke prikazan je u kunama i on aktivno kotira na Zagrebačkoj burzi. Na dan 31. prosinca 2020. godine on je iznosio 17.031 milijun kuna što predstavlja 13,67% ukupnih izvora financiranja za banku. Isti taj aspekt poslovanja 2019. godine iznosio je 14%. Dakle, ukupne obveze koje je banka u ovom aspektu

poslovanja imala u 2020. godini iznosile su 124.529 milijuna kuna a u 2019. godini one su iznosile 117.634 milijuna kuna.

Statistički gledano i koristeći se izračunom relevantnih brojeva kvalitativnih podataka iz Tablice 4., vidljivo je kako su Tekući računi i depoziti fizičkih osoba i obrtnika u 2020. godini iznosili okruglih 50% ukupnih obveza, kapitala i rezervi. Isto tako Tekući računi i depoziti pravnih osoba, države i javnog sektora, od ukupnih 100% u 2020. godini, čini 28,9% što je gotovo trećina obveza, kapitala i rezervi banke. 7,4% od ukupnih 100%, u 2020. godini čine Uzeti zajmovi i tekući računi i depoziti banaka kao i Ostalo zajmovi. Kapital i rezerve u 2020. godini iznosili su od ukupnih 100%, 13,7%. kada bi se sve ove stavke zbrojile došlo bi se do konačnog broja od 100% Struktura obveza, kapitala i rezervi banke na dan 31.12.2020. što je sve i vidljivo u Tablici 4. u 2019. godini, ukupna struktura obveza , kapitala i rezervi banke je također iznosila 100% samo su postotci u određenim stavkama strukture drugačije raspoređeni.

Prema podacima iz Tablice 4. izračunati su bazni indeksi za struktura obveza, kapitala i rezervi banke te će se prikazati na Grafikonu 1. u nastavku. Za bazu je uzeta 2019. godina, a promatraju se podaci za 2020. godini.

Grafikon 1. Bazni indeksi za strukturu obveza, kapitala i rezervi Zagrebačke banke d.d. (2019. = 100)



Izvor: Izrada autora prema podacima Tablice 4.

Prema podacima iz Grafikona 1. koji su dobiveni primjenom analize vremenskih nizova, tj. pomoću individualnih indeksa na stalnoj bazi gdje je za bazu usporedbe uzeta 2019., dok je 2020. godina ona koja se promatra, može se zaključiti kako su prema strukturi obveza, kapitala i rezervi Zagrebačke banke d.d. jedino ostale obveze zabilježile smanjenje od 17,09% u 2020. u odnosu na 2019. baznu godinu, dok su sve ostale stavke zabilježile porast. Najveći porast je zabilježen kod uzetih zajmova i tekućih računa i depozita banaka u iznosu od 47,29%. Svi ostali tekući računi i depoziti fizičkih osoba i obrtnika, tekući računi i depoziti pravnih osoba, države i javnog sektora i kapital i rezerve bilježe manje od 10% povećanja u odnosu na baznu godinu.

3.3.OTP BANKA D.D.

OTP banka d.d. je po vrijednost aktive četvrta po veličini kreditna institucija u Republici Hrvatskoj. Na kraju poslovne godine, ukupna vrijednost imovine Banke iznosila je 45,1 milijardu kuna, što je 2,6% više u odnosu na 2019. godinu. Krediti i predujmovi klijentima na kraju 2020. godine iznose 29,6 milijardi kuna i u odnosu na 2019. godinu porasli su za 9,8%. Depoziti klijenata i dalje su glavni izvor financiranja i na dan 31.12.2020. iznose 34,1 milijardu kuna, što je 1,6% više nego na dan 31.12.2019. godine.

I dalje je naglašena transformacija oročenih depozita klijenata u depozite po viđenju. U protekloj godini Banka je održala snažnu tržišnu poziciju i uspješno konkurirala ostalim tržišnim sudionicima na način da je u segmentu stanovništva dodatno ojačala tržišni udjel na razinu od 13% na strani kredita, dok promatrano kroz primljene depozite stanovništva tržišni udjel iznosi nešto iznad 10%. U segmentu trgovačkih društava tržišni udjel Banke dosegao je razinu od nešto više od 10% na strani kredita, dok promatrano kroz ukupno primljene depozite trgovačkih društava tržišni udjel Banke u 2020. kreće se oko 8%.

Tablica 5. Izvještaj o dobiti ili gubitku banke na dan 31.12.2020.

	U milijunima kn 2020.	U milijunima kn 2019.
Prihodi od kamata	1.198	1.265
Rashodi od kamata	(45)	(73)
Neto prihod od kamata	1.153	1.192
Prihodi od naknada i provizija	426	493
Rashodi od naknada i provizija	(97)	(115)

Neto prihod od naknada i provizija	329	378
Neto gubici od vrednovanja financijske imovine koja se mjeri kroz dobit ili gubitak	(25)	(131)
Neto gubici od vrednovanja financijske imovine koja se mjeri kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	8	-
Neto gubici od trgovanja i preračunavanja monetarne imovine i obveza	239	156
Ostali poslovni prihodi	36	46
Neto prihodi od trgovanja i ostali prihodi	258	71
Dobit prije umanjenja vrijednosti i operativnih troškova	1.740	1.641
Ostali troškovi poslovanja	(369)	(461)
Troškovi amortizacije	(159)	(171)
Troškovi zaposlenika	(420)	(416)
Neto (gubici)/dobici uslijed umanjenja i rezerviranja	(484)	121
Dobit prije poreza	308	714
Porez na dobit	(57)	(135)
Dobit za godinu	251	579

Izvor: Izrada autora prema Godišnjem izvješću OTP banke (Godišnje izvješće za 2020. godinu, 2021., URL)[Pristup 13.09.2022.]

Neto prihod od kamata OTP banke d.d. za 2020. godinu iznosi 1.153 milijun kuna, što je, naspram 1.192 milijuna kuna, više u odnosu na dobit za 2019. godinu. Dobit prije umanjenja vrijednosti i operativnih troškova iznosi 1,7 milijuna kuna, što je u usporedbi s 2019. godinu za 99 milijuna kuna više, odnosno porast od 6%. Situacija koje se dogodila u društvu u tom periodu znatno je utjecala na dobit i gubitak, kamatne stope i sve ostale stavke koje igraju ulogu u dobitku banke kroz godinu. Kod neto prihoda od naknada, koji iznose 329 milijuna kuna, također je zabilježen pad i to od 13%, najvećim dijelom kao posljedica smanjenih prihoda od kartičnih transakcija i provizija od trgovaca uslijed slabije turističke sezone od one iz 2019. godine. Neto dobit od trgovanja i ostali prihodi iznose 258 milijuna kuna i veći su za 263%. „ (OTP banka, 2021., URL)

Troškovi zaposlenika iznose 420 milijuna kuna, što predstavlja ne tako veliko povećanje u odnosu na 2019. godinu. Što je tada iznosilo 416 milijuna kuna. Povećanje je rezultat povećanog kreditnog rizika uzrokovanog negativnim učincima mjera za suzbijanja pandemije (značajno smanjenje kretanja ljudi i roba uslijed zatvaranja, smanjena aktivnost klijenata, slabija turistička sezona itd.) na gospodarstvo.

Dobit prije oporezivanja za 2020. godinu iznosi 308 milijuna kuna i u odnosu na 2019. godinu smanjena je za 56,9%. Usprkos svim navedenim izazovima, Banka je u 2020. godini

redovito ispunjavala sve zahtjeve i potrebe, te i dalje ima snažnu poziciju u društvu. A upravo ona jamči njezinu dugoročnu stabilnost i održivost poslovanja.

3.4.RAIFFEISEN BANKA D.D.

Tablica 6. Imovina banke na dan 31. prosinca 2020. godine

Imovina	2020. Milijuni kn	2019. Milijuni kn
Novac i računi kod banaka	8.289	5.125
Obvezna pričuva kod Hrvatske narodne banke	1.598	1.969
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak	1.651	1.497
Plasmani i zajmovi drugim bankama	212	554
Zajmovi komitentima	20.238	19.867
Ulagačke vrijednosnice	6.521	6.101
Nekretnine, postrojenja, oprema i ulaganje u nekretnine	967	985
Imovina s pravom uporabe	27	37
Nematerijalna imovina	348	303
Odgođena porezna imovina	67	104
Preplaćeni porez na dobit	42	57
Ostala imovina	167	245
Ukupno imovina	40.127	36.844

Izvor: Izrada autora prema Godišnjem izvješću za 2020. godinu Raiffeisen banke d.d.

(Godišnje izvješće za 2020. godinu, 2021., URL) [Pristup 13.09.2022.]

Ukupna imovina banke na kraju 2020. godine iznosi 40.127 milijuna kuna. U odnosu na prethodno razdoblje ostvareno je povećanje za 3.283 milijuna kuna. Količina imovine koju je banka imala u 2019. godini nije se znatno financijski promijenila u odnosu na 2020. godinu. Sama banka je u svoje poslovanje dodala nešto više od 3.000 milijuna kuna više nego 2019. godine. Vjeruje se da bi ova brojka bila i veća da pandemija nije izmijenila planove koje je banka imala za svoje poslovanje 2020. godine.

Tablica 7. Obveze banke na dan 31. prosinca 2020. godine

Obveze	2020. Milijuni kn	2019. Milijuni kn
Financijske obveze po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak	200	81
Depoziti banaka	267	1.171
Depoziti društava i ostalih sličnih subjekata	12.729	11.018
Depoziti stanovništva	16.410	15.543
Uzeti zajmovi	2.834	1.995
Rezervacije za obveze i troškove	451	314
Obveza po najmu	30	37
Ostale obveze	1.669	1.220
Podređene obveze	531	524
Ukupno obveze	35.121	31.903

Izvor: Izrada autora prema Godišnjem izvješću za 2020. godinu Raiffeisen banke d.d.

(Godišnje izvješće za 2020. godinu, 2021., URL) [Pristup 13.09.2022.]

U 2020. ukupne obveze banke povećane su za 3.218 milijuna kuna. Udio depozita klijenata u ukupnim obvezama banke iznosi 83 posto, a udio sekundarnih izvora financiranja 10 posto ukupnih obveza. Osim banke pretežiti dio sekundarnih izvora financiranja odnosi se na zajmove banaka koje koristi Raiffeisen leasing, a manji dio na Raiffeisen Consulting. Na kraju godine uzeti zajmovi iznosili su 2.834 milijuna kuna, a depoziti banaka dodatnih 267 milijuna kuna. Ukupni depoziti klijenata iznose 29.139 milijuna kuna. Učešće depozita stanovništva u ukupnim obvezama iznosi 47 posto. Na kraju 2020. kapital banke iznosi 5.006 milijuna kuna.

„Dobit banke za 2020. godinu nakon oporezivanja iznosi 127 milijuna kuna. Pozitivan rezultat ostvarila su društva za upravljanje mirovinskim fondovima, mirovinsko osiguranje, consulting i upravljanje investicijskim fondovima, a negativan rezultat stambena štedionica i leasing.“(Raiffeisen banka d.d., 2021., URL)

Tablica 8. Kapital i rezerve banke na dan 31. prosinca 2020. godine u milijunima kuna

Dionički kapital	3.621	3.621
Premija na emitirane dionice	12	12
Dodatni osnovni kapital	297	297
Kapitalna rezerva	1	1
Zakonska rezerva	181	181
Rezerva fer vrijednosti	59	109
Zadržana dobit	708	720

Neraspoređena dobit tekuće godine	127	-
Ukupno kapital i rezerve koje pripadaju dioničarima matičnog društva	5.006	4.941
Ukupno obveze, kapital i rezerve	40.127	36.844

Izvor: Izrada autora prema Godišnjem izvješću za 2020. godinu Raiffeisen banke d.d. (Godišnje izvješće za 2020. godinu, 2021., URL) [Pristup 13.09.2022.]

Ukupni dionički kapital u 2020. godini i u 2019. godini ostao je apsolutno isti. Dodatni osnovni kapital na kraju 2002. godine iznosi 297 milijun kuna, a 2019. godine Dodatni osnovni kapital iznosio je identičnih 297 milijuna kuna. „U uvjetima značajnih viškova likvidnosti Banka je smanjila prinose na oročene depozite nastojeći motivirati klijente za ulaganja u rizičnije vrste financijske imovine. Zbog sniženih prinosa na alternativne vrste ulaganja i visoke averzije stanovništva prema riziku ukupni depoziti stanovništva nisu smanjeni. Dapače, povećani su uz nastavak promjene ročne strukture.“ (Raiffeisen banka d.d., 2021., URL)

Ukupno kapital i rezerve koje pripadaju dioničarima matičnog društva u 2020. godini iznosio je 5.006 milijuna kuna je u odnosu na početak godine povećan za 2 posto. Glavni doprinos povećanju osnovnog kapitala dolazi od zadržane dobiti iz prethodne godine. Zbog povećanja rizičnosti poslovanja u uvjetima zatvaranja gospodarstva regulator je kreditnim institucijama zabranio isplatu dividendi u 2020. godini. Banka je u 2020. na Ukupne obveze, kapital i rezerve izdvojila iznos od 40.127 milijuna kuna, dok je prethodne godine on iznosio 36.844 milijuna kuna. Značajno niži poslovni rezultat u odnosu na prethodnu godinu posljedica je krize uvjetovane pandemijom COVID – 19.

3.5.PRIVREDNA BANKA ZAGREB D.D.

U Tablici 9. prikazat će se dobit Privredne banke Zagreb d.d. ostvarena na dan 31. prosinca 2020. godine.

Tablica 9. Dobit banke na dan 31. prosinca 2020. godine te za 2019. godinu

	U milijunima kn 2020.	U milijunima kn 2019.	U milijunima kn 2020.	U milijunima kn 2019.
Prihodi od kamata izračunati koristeći metodu efektivne stope	2.795	3.040	2.152	2.344
Ostali prihodi od kamata	91	95	36	33
Rashod od kamata	(270)	(322)	(140)	(188)
Neto prihod od kamata	2.616	2.813	2.048	2.189
Prihod od naknada i provizija	1.706	2.020	906	992
Rashod od naknada i provizija	(323)	(477)	(208)	(315)
Neto od prihod od naknada i provizija	1.383	1.543	698	677
Prihod od dividendi	1	2	40	692
Neto prihod od trgovanja i neto dobiti od preračunavanja monetarne imovine i obveza	230	388	204	358
Usklade po fer vrijednosti iz računovodstva zaštite	(10)	(1)	-	-
Ostali poslovni prihodi	77	175	53	82
Ukupni poslovni prihodi	4.297	4.920	3.043	3.998
Neto gubici od umanjenja vrijednosti kredita i predujmova komitentima	(573)	(318)	(415)	(256)
Ostali gubici od umanjenja vrijednosti i rezerviranja	(34)	(77)	(40)	(89)
Troškovi zaposlenika	(1.043)	(1.077)	(683)	(697)
Amortizacija i umanjenje vrijednosti goodwilla	(238)	(232)	(175)	(173)
Ostali troškovi poslovanja	(1.127)	(1.120)	(696)	(637)
Udio u dobiti pridruženih društava	10	12	-	-
Dobit prije poreza	1.292	2.108	1.034	2.146
Porez na dobit	(267)	(370)	(217)	(266)
Dobit za godinu	1.025	1.738	817	1.880

Izvor: Izrada autora prema Godišnjem izvješću za 2020. godinu Privredne banke Zagreb d.d.

(Godišnje izvješće za 2020. godinu, 2021., URL) [Pristup 13.09.2022.]

Bilanca PBZ Grupe d.d., odnosno Tablica 9., jasno nam prikazuje kako je neto prihod od kamata PBZ d.d. banke jasno bolji i profitabilniji 2019. godine nego 2020. godine. Ovo je čisti dokaz kako je pandemija COVID-19 utjecala na rad i profitabilnost jedne od banka. Iako je bila podložna šokovima u ekonomskom okruženju, pokušala je prodajom vlastitih dionica, davanjem zajmova i poslovanjem što više ublažiti negativne aspekte pandemije koji su je potaknuli na ovakav način poslovanja. „U 2020. godini ponovno smo doživjeli porast depozita klijenata za 10,7 posto, dostigavši razinu od 99,5 milijardi kuna, što je uzrokovano visokom likvidnošću na tržištu i našom reputacijom jedne od najstabilnijih financijskih grupa na tržištu koja je usmjerena na klijente. Omjer adekvatnosti kapitala ostao je stabilan i daleko premašuje propisani prag.“(Privredna banka Zagreb d.d., 2021., URL)

Tablica 10. Izvještaj o imovini banke na dan 31. prosinca 2020. godine

	U milijunima kn 2020.	U milijunima kn 2019.	U milijunima kn 2020.	U milijunima kn 2019.
Novac i tekući računi kod banaka	207.004	20.642	21.427	16.873
Sredstva kod Hrvatske narodne banke	4.035	4.091	4.035	4.901
Financijska imovina namijenjena trgovanju	1.269	1.416	1.269	1.416
Derivativna financijska imovina	2	18	1	6
Promjena fer vrijednosti zaštićenih stavki u zaštiti portfelja od kamatnog rizika	77	51	-	-
Kredit i predujmovi bankama	6.402	6.184	5.327	4.819
Kredit i predujmovi komitentima	75.087	70.565	51.170	47.188
Investicijske vrijednosnice	11.678	11.417	9.239	8.692
Ulaganja u podružnice i pridružena društva	65	67	1.962	1.962
Nematerijalna imovina	317	367	206	264
Nekretnine i oprema	1.790	1.631	1.033	975
Ulaganja u nekretnine	86	63	30	2
Dugotrajna imovina namijenjena prodaji	65	139	13	60
Odgođena porezna imovina	132	141	76	89
Ostala imovina	261	301	129	193
Preplaćeni porez na dobit	52	14	7	-
Ukupna imovina	128.322	117.917	95.924	87.440

Izvor: Izrada autora prema Godišnjem izvješću za 2020. godinu Privredne banke Zagreb d.d.

(Godišnje izvješće za 2020. godinu, 2021., URL) [Pristup 13.09.2022.]

Kao konačnu usporedbu banke u poslovanju i količini ukupne imovine posebno se ističe pozitivno poslovanje banke u 2020. godini u odnosu na 2019. godinu.

4. ZAKLJUČAK

Uspoređujući dane podatke u ovom završnom radu koji su prikupljeni u godišnjim izvješćima četiri najveće banke koje posluju u Republici Hrvatskoj, može se zaključiti da je Zagrebačka banka d.d. najutjecajnija, najsnažnija i najkorištenija banka. Količina dobiti koju ostvaruje u godini dana je najveća u odnosu na ostale tri banke. Na taj način pokušalo se, i došlo se do zaključka koja banka najuspješnije upravlja svojom imovinom, koja ima najbolju dobit i najveći kapital te koja banka najbolje kotira kod građana i koja ima najviše korisnika. Upravo u svim ti aspektima Zagrebačka banka d.d. je uvjerljivo prednjači pred Privrednom Bankom Zagreb d.d., OTP bankom d.d. i Raiffeisen Banke d.d. Mnogim programima koje je Zagrebačka banka d.d. napravila u zadnjih nekoliko godina je samo korak naprijed prema privlačenju novih korisnika.

Kako se svijet prilagođava promjenama uzrokovanim pandemijom bolesti COVID-19, javlja se jasna potreba da kompanije ulože u dugoročnu viziju koja je zajednička svim njihovim dionicima. To obuhvaća i industriju financijskih usluga – banke će nastaviti imati vrlo važnu ulogu u osiguranju da lokalna poduzeća imaju pristup odgovarajućem financiranju. UniCredit je pokazao važnost paneuropskih banaka, kombinirajući snažne globalne proizvode s lokalnom izvrsnošću. Dugoročni fokus Zagrebačke banke d.d. je na tome da budu One Bank. Zagrebačka banka d.d. svakodnevno nastavlja iskorištavati tehnologiju kako bi ubrzala transformaciju prema digitalnom i udaljenom bankarstvu, usmjeravajući se na održivost – nastavljajući gledati iznad čiste ekonomske dobiti te uzimajući u obzir inicijative bankarstva s društvenim utjecajem i ostale oblike podrške zajednici.

Isto tako, buduća valuta Republike Hrvatske koja je ujedno i glavna valuta Europske unije budi pitanje budućeg poslovanja banaka. Svakodnevni pritisak oko mijenjanja valute kune u valutu euro izaziva veliku brigu kod samog stanovništva. Konačni odgovor na pitanje mijenjanja valute i suživot s novim pravilima dat će vrijeme.

LITERATURA

1. Borozan, Đ (2019.) Makroekonomija, Ekonomski fakultet u Osijeku, Osijek
2. Gregurek, M., Vidaković, N. (2015.) Bankarsko poslovanje, Visoko učilište-EFFECTUS- visoka škola za financije i parvo, Zagreb
3. Horvat, J.; Mijoč, J. (2022.) Osnove statistike, Naklada Ljevak, Zagreb
4. Leko, V. (2004.) Financijske institucije I tržišta, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Mikrorad d.o.o., Zagreb
5. Matić, B. (2011.) Monetarna ekonomija, Ekonomski fakultet u Osijeku, Osijek
6. Miller, R.L.; VanHoose, D.D. (1997.) Moderni novac i bankarstvo, MATE, Zagreb
7. Mishkin, F.S. (2010.) Ekonomija novca, bankarstva i financijski tržišta, Mate d.o.o., Zagreb
8. Mishkin, F.S.; Eakins, S.G. (2019.) Financijska tržišta i institucije, Mate, Zagreb
9. Perišin, I.; Šokman, A. (1997.) Monetrano-kreditna politika, Informator, Zagreb
10. Srb, V.; Matić, B. (2003.) Bankarsko poslovanje, Ekonomski fakultet u Osijeku, Osijek

INTERNET POVEZNICE

1. Državni zavod za statistiku URL: <https://dzs.gov.hr/dokumenti/strateski-planovi-i-izvjesca/317>[Pristup 1.9.2022.]
2. Hrvatska narodna banka
URL: <https://www.hnb.hr/temeljne-funkcije/financijska-stabilnost/analize>[Pristup 1.9.2022.]
URL: <https://www.hnb.hr/temeljne-funkcije/financijska-stabilnost/uloge-i-suradnja/financijski-sustav-rh>[Pristup 1.9.2022.]
3. Leksikografski zavod Miroslav Krleža
URL: <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=5713>[Pristup 27.06.2021.]
4. Moj-bankar.hr
URL: <https://www.moj-bankar.hr/Kazalo/B/Banka>[Pristup 27.06.2021.]
URL: <https://www.moj-bankar.hr/Kazalo/P/Pasivni-bankarski-poslovi->[Pristup 27.06.2021.]
URL: <https://www.moj-bankar.hr/kazalo/P/Povijest-banaka-u-HR>[Pristup 27.06.2021.]

- URL: <https://www.moj-bankar.hr/kazalo/V/Vlastiti-bankarski-poslovi>[Pristup 27.06.2021.]
5. Narodne novine
URL: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2002_07_84_1388.html[Pristup 05.08.2022.]
6. OTP banka
URL:<https://www.otpbanka.hr/hr/o-nama/godisnja-izvjesca>[Pristup13.09.2022.]
7. Privredna banka Zagreb d.d.
URL:<https://www.pbz.hr/gradjani/financial-reports/2020.html>[Pristup 13.09.2022.]
8. Raiffeisenbank Austria d.d.
URL:
<https://www.rba.hr/documents/20182/41261/Poslovn+rezutat+RBA+i+Raiffeisen+Grupe+za+2020.+godinu/1fe3cb15-0a8e-403a-1b55-e5e124c71b6e?version=1.0>[Pristup 13.09.2022.]
URL:<https://www.rba.hr/o-nama/financijski-pokazatelji/2020>[Pristup 05.08.2020.]
9. Repozitorij Ekonomskog fakulteta u Splitu
URL:<https://repozitorij.efst.unist.hr/islandora/object/efst%3A1139/datastream/PDF/view>[Pristup27.06.2021.]
10. Repozitorij Veleučilišta u Požegi
URL: <https://repozitorij.vup.hr/islandora/object/vup%3A1297> [Pristup 16.09.2022.]
11. Zagrebačka bankad.d.
URL: <https://www.zaba.hr/home/o-nama/investitori/financijski-izvjestaji> [Pristup 05.08.2020.]
URL:<https://www.zaba.hr/home/o-nama/investitori/financijski-izvjestaji-arhiva/2020>[Pristup13.09.2022.]

POPIS SLIKA

Slika 1. Imovina i obveze Zagrebačke Banke 2019. i 2020. godine

POPIS TABLICA

Tablica 1. Imovina i obveze Zagrebačke Banke 2019. i 2020. godine

Tablica 2. Struktura portfelja zajmova i potraživanja od komitenata u 2019. i 2020. godini

Tablica 3. Pozicije upravljanja strukturom imovine i likvidnošću u 2019. i 2020. godini

Tablica 4. Struktura obveza, kapitala i rezervi banke na dan 31.12.2019. i 31.12. 2020.

Tablica 5. Izvještaj o dobiti ili gubitku banke na dan 31.12. 2020.

Tablica 6. Imovina banke na dan 31. prosinca 2020. godine

Tablica 7. Konsolidirani izvještaj banke na dan 31. prosinca 2020. godine

Tablica 8. Kapital i rezerve banke na dan 31. prosinca 2020. godine u milijunima kuna

Tablica 9. Dobit banke na dan 31. prosinca 2020. godine te za 2019. godinu

Tablica 10. Izvještaj o imovini banke na dan 31. prosinca 2020. godine

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1. Bazni indeksi za strukturu, obveza, kapitala i rezervi Zagrebačke banke d.d.

IZJAVA O AUTORSTVU RADA

Ja, **Sonja Piškulić**, pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor završnog rada pod naslovom **Analiza financijskog poslovanja banaka u Republici Hrvatskoj** te da u navedenom radu nisu na nedozvoljen način korišteni dijelovi tuđih radova.

U Požegi 19. rujna 2022. godine

Sonja Piškulić
